

Informatīvais ziņojums par Rīcības programmu zivsaimniecības attīstībai 2021.–2027. gadam

1. 2020. gada 21. jūlijā Eiropas Savienības (turpmāk – ES) dalībvalstis Eiropadomes ārkārtas sanāsmē vienojās par ES daudzgadu budžetu 2021.–2027. gadam. Tā ietvaros Eiropas Jūrlietu, zivsaimniecības un akvakultūras fonda (turpmāk – EJZAF) īstenošanai dalītās un Eiropas Komisijas (turpmāk – EK) tiešās un netiešās pārvaldības pasākumu īstenošanai laikposmam no 2021. gada 1. janvāra līdz 2027. gada 31. decembrim ir atvēlēts finansējums 6,1 mljrd. *euro* faktiskajās cenās. Tas palīdzēs īstenot Kopējo zivsaimniecības politiku un Eiropas Savienības jūrlietu politikas elementus.
2. EJZAF īstenošanas ietvaru noteiks Kopīgo noteikumu regula¹ (turpmāk – KNR) un EJZAF regula. Kavējoties vienošanās panākšanai par ES daudzgadu budžetu, kavējās arī KNR un EJZAF regulas izstrāde un apstiprināšana. Plānots, ka ES likumdevēju saskaņotais EJZAF regulas projekts stāsies spēkā 2021. gada jūlijā un pēc tam otrā līmeņa ES tiesību akti.
3. EJZAF regulas projekts (turpmāk – EJZAF regula) nosaka Latvijai pieejamo finansējuma apjomu, Savienības prioritātes un saistībā ar tām īstenojamās konkrētos mērķus. Savukārt, izstrādājot programmu EJZAF īstenošanai, konkrēto mērķu ietvaros īstenojamās darbības izvēlas dalībvalsts atkarībā no stipro un vājo pušu, iespēju un draudu izvērtējuma, kā arī ņemot vērā Kopējās zivsaimniecības politikas ietvaru un politikas iniciatīvas un mērķus, kas noteikti Zaļajā kursā. Izstrādāto programmu apstiprina EK.
4. EJZAF īstenošanai Zemkopības ministrija ir sagatavojusi Rīcības programmas zivsaimniecības attīstībai 2021.–2027. gadam (turpmāk – ZRP) projektu.

Sabiedrības līdzdalība

5. ZRP projektam visā tā izstrādes gaitā ir nodrošināta sabiedrības līdzdalība. Jau sākotnējā izstrādes posmā tika organizētas gan tematiskas diskusijas ar pārstāvjiem no zivsaimniecības nozares, vietējām rīcības grupām, kuras īsteno šī plānošanas perioda sabiedrības virzītas vietējās attīstības stratēģijas, zinātniskajām institūcijām un valsts pārvaldes iestādēm un citiem partneriem, gan projekts apspriests Zivsaimniecības konsultatīvajā padomē, kā arī nodrošināta tā publiskā apspriešana. Ievērojot diskusijās partneru sniegtos

---

¹ EIROPAS PARLAMENTA UN PADOMES REGULA, ar ko paredz kopīgus noteikumus par Eiropas Reģionālās attīstības fondu, Eiropas Sociālo fondu Plus, Kohēzijas fondu, Taisnīgas pārkārtošanās fondu un Eiropas Jūrlietu, zivsaimniecības un akvakultūras fondu un finanšu noteikumus attiecībā uz tiem un uz Patvēruma, migrācijas un integrācijas fondu, Iekšējās drošības fondu un Finansiāla atbalsta instrumentu robežu pārvaldībai un vīzu politikai

viedokļus, ZRP projekts tika precizēts. Vienlaikus Zemkopības ministrija turpina neformālas konsultācijas ar EK par ZRP projektu.

ZRP īstenojamie konkrētie mērķi un darbības

6. ZRP īstenošanai ir izvēlētas trīs no EJZAF regulā noteiktajām prioritātēm. Vienlaikus tā sniegs ieguldījumu patērētāju nodrošinājumā ar kvalitatīvu un pietiekamu pārtiku, kopējā ekonomikas transformācijā un produktivitātes kāpināšanā, vides ilgtspējā, lai pielāgotos klimata pārmaiņām un to mazināšanai, kā arī bioloģiskās daudzveidības saglabāšanā.
7. **1. prioritātē “Veicināt ilgtspējīgu zvejniecību un ūdens bioloģisko resursu atjaunošanu un saglabāšanu”** plānots īstenot četrus EJZAF regulā noteiktos konkrētos mērķus.
8. **Konkrētais mērķis: ekonomiski, sociāli un ekoloģiski ilgtspējīgu zvejas darbību stiprināšana.**

Lai veicinātu zvejniecības konkurētspēju un ilgtspējīgu darbību, tiks sekmēta inovāciju attīstība, pilotprojektu īstenošana ar mērķi veicināt zinātnes un zvejniecības nozares sadarbību jaunu vai ievērojami uzlabotu pievienotās vērtības produktu radīšanā, jaunu procesu, metožu un tehnoloģiju izstrādāšanā, tostarp resursu efektivitāti un vides ilgtspēju veicinoši risinājumi, piemēram, ūdens bioloģisko resursu un ūdens vides aizsardzībai un atjaunošanai, kā arī piesārņojuma mazināšanai. Lai kāpinātu pievienoto vērtību zvejas produktiem, tiks atbalstīti kolektīvi ieguldījumi ražošanai nepieciešamajā infrastruktūrā – būvēs, tehnoloģijās un aprīkojumā, kā arī tiks veicināts zvejas komersantu sniegums resursu efektīvā izmantošanā. Piekrastes zvejas konkurētspējas kāpināšanai paredzēts sniegt atbalstu darījumdarbības plānu īstenošanai. Tādējādi piekrastes zvejniekiem būs iespēja veikt investīcijas, ne tikai lai radītu pievienoto vērtību nozvejotajai produkcijai, bet arī lai efektīvi izmantotu resursus un veicinātu vides ilgtspēju. Sociāli ilgtspējīgas zvejas sekmēšanai tiks veicinātas saskaņā ar regulu pieļaujamās investīcijas zvejnieku higiēnas, drošības un darba apstākļu uzlabošanai uz zvejas kuģiem sabalansētajos zvejas flotes segmentos, savukārt ekoloģiskās ilgtspējas nodrošināšanai – investīcijas zvejas rīku selektivitātē. Lai veicinātu paaudžu nomainītu zvejniecībā, plānots atbalsts pirmā zvejas kuģa iegādei jaunajiem zvejniekiem. Galvenās mērķgrupas atkarībā no atbalstāmās darbības veida ir komersanti zvejniecībā, tostarp piekrastes zvejniecībā, atzītas zvejas produktu ražotāju organizācijas, zinātniskās institūcijas sadarbībā ar zivsaimniecības nevalstiskajām organizācijām un zvejnieki.

9. **Konkrētais mērķis: veicināt zvejas jaudas pielāgošanu zvejas iespējām pastāvīgas pārtraukšanas gadījumos un veicināt pietiekamu dzīves līmeni zvejas darbību pagaidu pārtraukšanas gadījumos.**

10. Lai nodrošinātu līdzsvaru starp zvejas flotes segmentu kapacitāti un tiem pieejamajiem zvejas resursiem, kas ir būtisks Kopējās zivsaimniecības politikas mērķis ceļā uz ūdens dzīvo resursu izmantošanas ilgtspēju, atbalsts tiek iezīmēts Latvijas zvejas flotes sabalansēšanai galīgas zvejas darbību pārtraukšanas veidā, vienlaikus atbalstu nodrošinot arī zvejniekiem – zvejas kuģu apkalpes locekļiem, kas zvejas flotes sabalansēšanas dēļ zaudē darbu zvejniecībā. Savukārt, lai plānošanas periodā nodrošinātu sociālekonomisko atbalstu zvejniecībā, sākoties ārkārtas bioloģisko ūdens resursu saglabāšanas pasākumiem, ko ierosina Eiropas Komisija, reģionālās zivsaimniecības pārvaldības organizācijas vai dalībvalsts kompetentās iestādes, tiek paredzēts atbalsts dīkstāves izdevumu segšanai zvejas darbību pagaidu pārtraukšanas gadījumā. Galvenās mērķgrupas atkarībā no īstenotās darbības saistībā ar konkrēto mērķi ir komersanti zvejniecībā, tostarp piekrastes zvejniecībā un zvejnieki, kas ir zvejas kuģu apkalpes locekļi.
11. **Konkrētais mērķis: veicināt efektīvu zivsaimniecības kontroli un izpildi, tostarp cīņu pret nelegālu, neregistrētu un neregulētu (NNN) zveju, kā arī ticamus datus uz zināšanām balstītu lēmumu pieņemšanai.**
12. Konkrētā mērķa ietvaros tiek nodrošināts atbalsts divu būtisku Kopējās zivsaimniecības politikas pamatelementu īstenošanai. Lai nodrošinātu ES normatīvajos aktos noteiktās prasības dalībvalstīm attiecībā uz zvejas kontroles funkciju nodrošinājumu, tostarp zvejas produktu izsekojamību, novērstu pārkāpumus un nelegālu, neregistrētu un neregulētu zveju, tostarp izveidotu un īstenotu uzraudzības sistēmu saskaņā ar Kopējās zivsaimniecības politikas regulējumā noteikto, ietverot arī atbalstu zvejas kontroles kapacitātes nodrošināšanai un stiprināšanai, darbības izmaksām, aprīkojumam, apmācībai un starpvalstu sadarbībai, informācijas tehnoloģijām un digitalizācijai, kā arī citām darbībām, paredzēts atbalsts darbībai “Kontrole un noteikumu izpilde”. Savukārt ES normatīvajos aktos noteikto prasību izpildei zivsaimniecības bioloģisko, tehnisko, vides un sociālekonomisko datu vākšanā, pārvaldīšanā un izmantošanā saskaņā ar ES daudzgadu programmu, kā arī Jūras stratēģijas pamatdirektīvas ieviešanas vajadzībām tiek paredzēts atbalsts darbībai “Datu vākšana un apstrāde zivsaimniecības pārvaldības un zinātniskiem mērķiem”. Tas nodrošinās pieeju kvalitatīviem un apjomīgākiem zivsaimniecības un ūdens dzīvo resursu datiem un zinātniskam padomam jūras dzīvo resursu ilgtspējai. Konkrētā mērķa ietvaros īstenotajām darbībām EJZF regula nosaka obligātu prasību novirzīt vismaz 15 procentus no kopējā ZRP publiskā finansējuma. Atbalsts zvejas kontroles darbībām galvenokārt paredzēts atbildīgajām valsts pārvaldes iestādēm, kas zvejniecību regulējošos normatīvajos aktos noteiktajā kārtībā veic zvejas pārbaudi Latvijas Republikas ūdeņos, kā arī kontrolē zivju izkraušanu, pārbauda tirdzniecības un transporta objektus, jebkuras noliktavas un ražošanas telpas, kā arī Valsts informācijas sistēmas "Latvijas Zivsaimniecības integrētā kontroles un informācijas sistēma" turētājam. Atbalsts

zivsaimniecības datu vākšanai paredzēts valsts zinātniskajam institūtam “Pārtikas drošības, dzīvnieku veselības un vides zinātniskais institūts “BIOR”” zivsaimniecības datu vākšanas nodrošināšanai.

13. **Konkrētais mērķis: ieguldījums ūdens bioloģiskās daudzveidības un ekosistēmu aizsardzībā un atjaunošanā.**
14. Lai sekmētu ieguldījumus ūdens bioloģiskās daudzveidības un ekosistēmu aizsardzībā un atjaunošanā Kopējās zivsaimniecības politikas ietvarā, paredzēts atbalsts zivju dzīvotņu kvalitātes uzlabošanai bioloģiskās daudzveidības saglabāšanas nolūkā, jo īpaši zivju sugu, īpaši migrējošo ceļotājzivju resursu saglabāšanai. Savukārt aizsargājamo jūras zīdītāju nodarīto būtisko zaudējumu kompensēšanai piekrastes zvejniecībā atbilstoši Roņu apsaimniekošanas (aizsardzības) plānā konstatētajam paredzēts atbalsts piekrastes zvejniecībai. Lai sekmētu zināšanu par jūras vides stāvokli pilnveidi, atbalsts paredzēts darbībai “Integrētā jūrlietu politika”. Galvenās mērķgrupas atkarībā no konkrētā mērķa ietvaros īstenotās darbības ir zinātniskie institūti, valsts pārvaldes iestādes, pašvaldības, biedrības un komersanti piekrastes zvejniecībā.
15. **2. prioritātē “Veicināt ilgtspējīgas akvakultūras darbības, kā arī zvejniecības un akvakultūras produktu pārstrādi un tirdzniecību, veicinot pārtikas nodrošinājumu Savienībā”** plānots īstenot divus EJZAF regulā noteiktos konkrētos mērķus.
16. **Konkrētais mērķis: ilgtspējīgu akvakultūras darbību veicināšana, īpaši stiprinot akvakultūras ražošanas konkurētspēju, vienlaikus nodrošinot, ka darbības ilgtermiņā ir videi draudzīgas.**
17. Lai stiprinātu akvakultūras konkurētspēju, kas Kopējās zivsaimniecības politikā nākamajā plānošanas periodā noteikta par būtiski atbalstāmu nozari, tiks sekmēta inovāciju kapacitāte, veicināta to izstrāde un zinātnes un akvakultūras uzņēmumu sadarbība, kā arī kooperācija akvakultūrā inovatīvu risinājumu, metožu un tehnoloģiju izstrādei un ieviešanai. Ar atbalstu plānots sekmēt investīcijas pievienotās vērtības radīšanai, audzējamo sugu dažādošanai, resursu efektīvai izmantošanai, dzīvnieku labturības un veselības nodrošināšanai, vienlaikus veicinot arī akvakultūras produkcijas ražošanas apjoma kāpumu un nodrošinot ekoloģisko ilgtspēju, īpaši aprites ekonomikas un klimatneitralitātes pamatprincipos balstītu tehnoloģiju ieviešanai ražošanā. Akvakultūras vispārējās veikspējas un konkurētspējas kāpināšanai tiks veicināta zināšanu pārnese, tostarp koncentrējoties uz jauno tehnoloģiju ietilpīgām prasmēm. Bioloģiskās daudzveidības, ekosistēmas pakalpojumu un vides ilgtspējas kontekstā tiks turpināts atbalsts dīķsaimniecībām paaugstinātu vides standartu īstenošanai ražošanas procesā, sniegts atbalsts par vides pakalpojumu nodrošinājumu, kompensējot īpaši aizsargājamo nemedījamo sugu un migrējošo sugu dzīvnieku radītos zaudējumus, kā arī tiks sekmēta bioloģiskās akvakultūras

attīstība. Galvenās mērķgrupas ir komersanti, kas nodarbojas ar akvakultūras produktu audzēšanu, kā arī uzsācēji šajā jomā, zemnieku vai zvejnieku saimniecības, zinātniskās institūcijas, izglītības iestādes, biedrības un ražotāju organizācijas.

18. **Konkrētais mērķis: zvejniecības un akvakultūras produktu mārketinga, kvalitātes un pievienotās vērtības, kā arī šo produktu pārstrādes veicināšana.**
19. Lai sekmētu zvejas un akvakultūras produktu apstrādes nozares konkurētspēju un izturētspēju, kā arī pielāgošanos jaunajiem izaicinājumiem, atbalsts tiks nodrošināts investīcijām pievienotās vērtības radīšanai zivsaimniecības produktiem, produktu un procesu attīstībai, tehnoloģiju izstrādei un ieviešanai, īpaši vides ilgtspējas kontekstā un efektīvas resursu izmantošanas veicināšanai. Veicinot zivju apstrādes nozares sadarbību ar zinātniskajām institūcijām, tiks sekmēta inovatīvu produktu, ražošanas tehnoloģiju, metožu un procesu izstrāde un ieviešana. Tiks arī veicināta dziļāka sadarbība produktu ražošanas un piegāžu ķēdēs un starpnozaru kopprojektu īstenošana. Īstenojot tirgus veicināšanas pasākumus, tiks paplašināti produktu noieta tirgi. Atbalsts paredzēts, lai sekmētu eksporta attīstību, tostarp veicinot produktu sertificēšanu, produkcijas izsekojamību un marķējuma nostiprināšanu. Konkrētā mērķa ietvaros tiks veicināta atzītu ražotāju organizāciju darbība, tādējādi stiprinot kooperāciju un sadarbību ražošanas un piegādes ķēdēs. Lai mazinātu riskus uzņēmumiem ārkārtas vides, klimata un publiskās veselības krīzes situācijās, ko atbilstoši EJZAF regulai atzīst kompetentās institūcijas, kad tiek zaudēti ieņēmumi vai rodas papildu izmaksas, paredzēts finansējums kompensējošiem maksājumiem, tostarp kompensējot atzītām ražotāju organizācijām un ražotāju organizāciju apvienībām zvejniecības produktu uzglabāšanas izdevumus.
20. Galvenās mērķgrupas atkarībā no konkrētā mērķa ietvaros īstenotajām darbībām ir komersanti un mājražotāji, kas veic zvejas un akvakultūras produktu apstrādi, kā arī uzsācēji šajā jomā, zinātniskās institūcijas, zvejas produktu ražotāju organizācijas, tiešās pārvaldes iestādes, biedrības, zemnieku vai zvejnieku saimniecības.
21. **3. prioritātē “Skmēt ilgtspējīgu zilo ekonomiku piekrastes, salu un iekšzemes teritorijās un veicināt zvejniecības un akvakultūras kopienu attīstību”** plānots īstenot EJZAF regulā noteikto konkrēto mērķi.
22. **Konkrētais mērķis: veicināt ilgtspējīgu zilo ekonomiku piekrastes, salu un iekšzemes teritorijās un veicināt ilgtspējīgu zvejniecības un akvakultūras kopienu attīstību.**
23. Konkrētā mērķa ietvaros atbalsts tiks nodrošināts sabiedrības virzītai vietējai attīstībai. Lai nākamajā plānošanas periodā nodrošinātu attīstību zivsaimniecībai nozīmīgajā Baltijas jūras un Rīgas jūras līča piekrastes teritorijā, kurā

koncentrējas vairākums zivsaimniecības kopienu, tiks atbalstīta sabiedrības virzītas vietējās attīstības iniciatīva, stratēģiju izstrāde un to īstenošana. Ar atbalstu tiks veicināta pievienotās vērtības radīšana piekrastē ražotiem produktiem un ar to saistītiem pakalpojumiem, ekonomiskā aktivitāte zilās ekonomikas jomā, tostarp ostu darbības attīstība, darbību dažādošana piekrastes uzņēmējdarbībā, vides pakalpojumu attīstība, klimata pārmaiņu seku un ietekmes mazināšana, kā arī kultūrvēsturiskā mantojuma saglabāšana. Vienlaikus tiks paredzēts atbalsts arī vietējo rīcības grupu darbības nodrošināšanai, tostarp teritorijas aktivizēšanas un publicitātes pasākumiem, kā arī starpteritoriālai un starpvalstu sadarbībai.

24. Galvenās mērķgrupas atkarībā no konkrētā mērķa ietvaros īstenotajām darbībām ir vietējās rīcības grupas, komersanti, zemnieku vai zvejnieku saimniecības, atzītas ražotāju organizācijas, saimnieciskās darbības uzsācēji, nevalstiskās organizācijas, biedrības, pašvaldības un ostu pārvaldes.

ZRP īstenošanas finanšu nosacījumi

25. EJZAF regula paredz, ka Latvijai pieejamais ES finansējums būs 134 876 696 *euro*, kam jānodrošina Latvijas budžeta līdzfinansējums katrā konkrētā mērķa īstenošanai ne mazāk kā 30% apmērā. Tādēļ Latvijai pieejamā ES finansējuma piesaistīšanai ir jānodrošina Latvijas budžeta līdzfinansējums 57 804 299 *euro*. Tādējādi ZRP kopējais publiskais atbalsts veido 192 680 995 *euro*. ZRP publiskā finansējuma plānotais indikatīvais sadalījums pa EJZAF konkrētajiem mērķiem atbilstoši ZRP ietvertajai struktūrai pievienots šī informatīvā ziņojuma pielikumā.
26. Saskaņā ar KNR nosacījumiem un Partnerības līguma Eiropas Savienības investīciju fondu 2021.–2027.gada plānošanas periodam (turpmāk – Partnerības līgums) projektā veikto dalībvalsts izvēli, kas piemērojama visu Partnerības līguma fondu īstenošanā, EJZAF atbalsta administrēšanai Latvija izmantos tehniskās palīdzības atbalstu kā vienotas likmes finansējumu, piemērojot 6% likmi ES līdzfinansējumam. Tas nozīmē, ka EK iepriekšminēto 6% likmi piemēros EJZAF ietvaros Latvijas deklarētajiem attiecināmajiem izdevumiem, kas tiks iekļauti katrā maksājuma pieteikumā, un pie EK atmaksām Latvijai tiks pierēķināti 6% tehniskās palīdzības izdevumi.
27. Tādējādi EK atmaksas Latvijai atgriezīsies atbilstoši EJZAF izlietojumam. Ievērojot tendences līdzšinējos plānošanas periodos, EK atmaksas plānošanas periodā veidos “pīķi”: vislielākās atmaksas ir prognozējamas perioda vidū, bet būtiski mazākas – perioda sākumā un beigās. Tas nozīmē, ka nepieciešams nodrošināt pieejamā finansējuma vienmērīgu sadalījumu pa gadiem visa perioda garumā un to priekšfinansēt no valsts budžeta līdzekļiem.
28. No kopējā EJZAF nākamā plānošanas perioda publiskā finansējuma tehniskajai palīdzībai Latvijai būs pieejami 11 560 859 *euro*, t.i., 8 092 601 *euro* ES

līdzfinansējums un 3 468 258 *euro* valsts budžeta līdzfinansējums, ko ir iespējams izmantot līdz pat 2029. gada 31. decembrim, ievērojot saistību atcelšanas nosacījumus.

29. Lai nodrošinātu ikgadēji nepieciešamo finansējuma apmēru EJZAF tehniskās palīdzības darbību īstenošanai, tāpat kā pašreizējā plānošanas periodā, arī nākamajā periodā papildu ik gadu valsts budžetā nepieciešams finansējums pievienotās vērtības nodokļa (turpmāk – PVN) segšanai. Kopumā plānošanas periodā indikatīvi PVN nepieciešami 1 428 870 *euro* jeb indikatīvi 204 124 *euro* gadā.
30. KNR 64. pantā ir noteikts, ka par PVN izmaksām nav tiesības saņemt ieguldījumu no ES fondiem, izņemot par darbībām, kuru kopējās izmaksas ir vismaz 5 000 000 *euro* (ieskaitot PVN), ja vien tas nav atgūstams saskaņā ar PVN reglamentējošiem valsts normatīvajiem aktiem. Tāpat kā ES daudzgadu finanšu plānošanas periodā 2014.–2020. gadam, arī nākamajā periodā, piemērojot minēto nosacījumu, PVN netiek attiecināts uz EJZAF tehniskās palīdzības izmaksām.
31. Nepieciešamais PVN apmērs noteikts, ievērojot Rīcības programmas zivsaimniecības attīstībai 2014.–2020. gadam īstenotās tehniskās palīdzības PVN izdevumu apmēru pret kopējo tehniskās palīdzības publisko izdevumu apmēru, kas veido 11% un ir indikatīvs, jo gadu gaitā, mainoties tehniskās palīdzības atbalstāmajām darbībām, var mainīties arī nepieciešamā PVN izdevumu apmērs, kas pēc būtības ir budžetam neitrāls pasākums. PVN līdzekļu apmēru būs iespējams precizēt, tuvojoties plānošanas perioda noslēgumam.
32. Ievērojot iepriekšminēto, nākamajā plānošanas periodā kopumā EJZAF tehniskajai palīdzībai nepieciešami 12 989 729 *euro*. Indikatīvi tie ir 1 855 676 *euro* gadā.

Zemkopības ministrs

K. Gerhards